

Relacja Bochenka w sprawie o dzierżawę wieczystą majątku Marszowiec.**Or.** Archiwum Narodowe w Krakowie, sygn. 29/200/1673 (d. WM 200), s. 69–75.**Edycja krytyczna** Mateusz Mataniak.**[s. 69]**

Nr I.

**Relacja w sprawie Jana Bochenka przeciwko Pawłowi Ślizowskiemu
o zasądzenie wieczystej dzierżawy folwarku Marszowiec.**

Aktem prywatnym w dniu 23 listopada 1833 r. spisany zawartą została umowa pomiędzy Pawłem Ślizowskim a Janem Bochenkiem o sprzedaż folwarku Marszowiec, w tej osnowie: „Pan Paweł Ślizowski, obywatel miasta Krakowa, właściciel folwarku Marszowiec z propinacją we wsi Zielonkach i Trojanowicach, w gminie III okręgowej modlnickiej leżących, sprzedaje niniejszym i sprzedał powyższy folwark z propinacjami, inwentarzami, zbożem, narzędziami rolniczymi, zgoła ze wszystkim, co się tylko na gruncie na teraz znajduje (oprócz wódek w składzie oraz naczyń do tychże, jednego wieprza i jednej kłaczki szpakowatej; wódkę podług kosztu odstąpi), a to p. Janowi Bochenek kupcowi i obywatelowi **[s. 70]** miasta Krakowa za sumę dobrowolnie między sobą ułożoną 40 000 złp w monecie srebrnej, grubej kurant, zaraz przy spisaniu tego kontraktu na urzędowy wyliczyć się mianą. Teraz zaś na dowód dotrzymania tego kontraktu płaci wielmożny kupujący wielmożnemu sprzedającemu 6000 złp, które gdyby kupujący nie dotrzymał kupna, przepadają; a zaś gdyby sprzedający nie dotrzymał, zwrócić nie tylko te 6000 złp odebrane, ale nadto za zawód drugie 6000 złp, a zatem razem 12 000 złp. Który kontrakt przedugodny, w dwóch egzemplarzach sporządzony, strony do niego wchodzące podpisały i takowe przyjęły. Kraków, dn. 23 listopada 1833 r. Nr 3. wołów osiem, koni dziewięć, jałownika czternaście, krów siedemnaście, bujak jeden, wieprzów karmnych siedem, trzody wozów siedem, pługów pięć, radeł siedem, bron osiem itd. Krescencja podług rejestrow w dwóch egzemplarzach sporządzonych oddana będzie Podpisano: Paweł Ślizowski, Feliks Bochenek **[s. 71]** za upoważnieniem ojca, Tomasz Jarzyński świadek”. Gdy wezwany Ślizowski przez Bochenka do uczynienia zobowiązaniu powyższemu, a mianowicie zeznania kontraktu urzędowego sprzedaży rzeczzonego erbpachtu, nie tylko odmówił żądaniu Bochenka, jak protokół przed notariuszem Matakiewiczem de datto 27 listopada 1833 r. sporządzony dowodzi, ale owszem okazał i złożył 6000 złp powzięte od p. Bochenka; na ten czas aktem zaznaczenia przez komornika Słodkowskiego de datto 3 grudnia 1833 r. spisany, złożył resztujący szacunek na depozyt sądowy. Co również i Ślizowski po poprzednich wezwaniach takimże aktem przez komornika Kopycińskiego w tymże samym dniu względnie powziętej sumy 6000 złp skutecznił. W takim stanie rzeczy wyniosły strony spór przed sądy, gdzie wyrokami Trybunału I Instancji de datto 20 grudnia 1833 r. i Sądu Apelacyjnego de datto 4 lutego 1834 r.

(do którego to sporu i Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu przez asesora prawnego wchodził), rozstrzygnięta została ekscepcja niewłaściwości [s. 72] sądu przez p. Ślizowskiego i Wydział Skarbu wniesiona, przy uchyleniu której sądy uznały się za właściwe. Względem czego wyroki są prawomocne, a przeto okoliczność ta historycznie tylko wspomniana tutaj zostaje. W dalszym ciągu sprawy in merito przed Trybunał I Instancji wytoczonej, jak powtórzone przez obrońców pisma okazały, Bochenek żądał, wnosząc dopełnienie przez siebie wszelkich warunków umowy, ażeby Ślizowski nie pozwalający mu objąć w posiadanie sprzedanej realności, zmuszonym został do dotrzymania umowy questionis, to jest, ażeby mu od niego folwark Marszowiec był przysądzonym, tudzież zaznaczenie sądowe za ważne i na szkodę Ślizowskiego uskutecznione uznane zostało. W odpowiedzi na skargę główną w połączeniu ze skargą incydentalną wnosi Ślizowski odrzucenie pierwszej, a następnie drugą żądał uznania nieważności umowy zawartej z zasad następujących: [s. 73] 1. Dla braku prawnego zezwolenia, gdyż dzierżawca bez wiedzy i pozwolenia właściciela, to jest Rządu Krajowego, sprzedaży czynić nie może. 2. Dla braku dwóch egzemplarzy umowy zawartej. 3. Że umowa notarialnie spisana nie została, przy której dopiero zaliczenie dopiero nastąpić było mogło, a stąd wnosił obok uznania nieważności umowy, uchylenia zaznaczonej sumy 34 000, to jest resztującego szacunku, a uznania ważności zaznaczenia 6000 złp. Następnie asesor prawny przedstawił punkt interwencyjny o dotrzymaniu we wszystkim kontrakcie pierwsiastkowo wydanego, a mianowicie, aby opłata laudemii wniesioną została. Trybunał w rozsądzeniu powyższych wniosków stron na audiencji publicznej de dato 12 marca br. wydał [s. 74] wyrok następujący: Czytać wyrok Trybunału. Od takowego wyroku odwołał się Ślizowski do Sądu Apelacyjnego, który to sąd wyrokiem w dniu 19 kwietnia br. wydanym, zmieniając powyższy wyrok Trybunału I Instancji orzekł jak następuje: Czytać wyrok Sądu Apelacyjnego. Od tak różnobraźnych wyroków wyniósł główny rekurs Jan Bochenek przed Sąd Najwyższej Instancji, a rekurs incydentalny Paweł Ślizowski, których powody w obszernych pismach pełnomocnikowi stron wyłuszczone i Sądowi odczytane, zbyteczną byłoby rzeczą powtarzać. W krótkości tylko nadmieniam, że Bochenek w rekursie głównym przedstawiał w tym uciążliwości, że mu nie przyznano wyrokiem Sądu Apelacyjnego wprost wzmiankowanej wieczystej dzierżawy i wyroku Trybunału I Instancji nie zatwierdzono, że Sąd Apelacyjny zbytecznie i nieprawnie dał miejsce przysiędze wbrew dokumentowi [s. 75] niezaprzeczonemu, mającemu powagę aktu urzędowego w ślad art. 1322 KC i wbrew art. 1583, 1589, 1590 i 1325 ust. 4 tegoż Kodeksu. Ślizowski zaś w rekursie incydentalnym żądał: 1. Aby wyrok Trybunału w całej podstawie uchylić. 2. Zmieniając wyrok Sądu Apelacyjnego umowę questionis za nieważną orzec, ze wszelkimi skutkami. 3. Uznanie ważności zaznaczenia sumy 34 000 złp oddalić i za nieważne orzec, przeciwnie zaś, 4. Zaznaczenie sumy 6000 złp za ważne uznać. 5. Koszty zasądzić.

[cytowane przepisy: Kodeks Cywilny Napoleona, art. 1322, 1325, 1583, 1589, 1590]

[hasła: dokument prywatny, egzemplarze umowy, umowa kupna-sprzedaży, podwójny skutek (zobowiązująco-rozporządzający) umowy kupna-sprzedaży, odstąpienie od umowy, zadatek]